

POLICIJA

JU NESBE

Prevela s norveškog
Jelena Loma

 Laguna 

PRVI DEO

Prolog

Spavao je unutra, iza tih vrata.

Unutrašnjost ugaonog ormara mirisala je na staro drvo, barut i ulje za podmazivanje. Kada bi sunce kroz prozor obasjalo sobu, zrak svetlosti u obliku peščanog sata probio bi se kroz ključaonicu u ormar i – ako bi pao pod odgovarajućim uglom – prigušeno odblesnuo na površini pištolja koji se krio u tom ormaru.

Pištolj je bio ruski, marke odesa, koja je zapravo kopija poznatijeg stečkina.

Taj pištolj je bio prava skitnica, prvo je s kulacima doputovao iz Litvanije u Sibir, potom se selio iz jednog u drugi štab urki po južnom Sibiru, bio u vlasništvu jednog atamana – kozačkog zapovednika – kog je policija ubila s njim u ruci, da bi završio u zbirci jednog upravnika zatvora u Tagilu. Naposljetku je ružni, četvrtasti automatski pištolj u Norvešku preneo Rudolf Asajev, koji je, pre nego što je nestao, uspostavio monopol na tržištu narkoticima u Oslu sa opijatom nalik na heroin, zvanim violina. Pištolj je i sada obitavao u istom tom gradu, tačnije na Holmenkolškom putu, u domu Rahele

Fauke. Šaržer odesa primao je dvadeset metaka kalibra makarov 9 sa 18 milimetara, a mogao je ispaljivati i pojedinačne hice, kao i rafale. U šaržeru je sad ostalo dvanaest metaka.

Tri metka su ispaljena na kosovske Albance, konkurenciju na tržištu narkoticima, ali je samo jedan od njih zagrizao meso.

Naredna dva ubila su Gusta Hansena, mladog lopova i dilera koji je proneverio Asajevljev novac i drogu.

Na pištolju se još osećao zadah poslednja tri metka koji su pogodili glavu i prsa nekadašnjeg policajca Harija Hulea tokom istrage pomenutog ubistva Gusta Hansena. Na poprištu tog ubistva, u Hausmanovoj ulici 92.

Policija do tog trenutka još nije bila rasvetlila Gustovo ubistvo, a osamnaestogodišnjak kog su isprva uhapsili naknadno je pušten, između ostalog i zato što ga nisu mogli povezati sa oružjem kojim je počinjen zločin. Taj momak se zvao Oleg Fauke i budio se svake noći zureći u tamu i osluškujući hice. Ne one kojima je ubio Gusta, već one druge. One druge, koje je ispalio na policajca koji mu je tokom odrastanja bio kao otac, koji je svojevremeno sanjao da se oženi njegovom majkom Rahelom. Na Harija Hulea. Njegov pogled bi sevnuo Olegu pred očima iz tame, i ovaj bi pomislio na pištolj koji se krio u ugaonom ormaru daleko odatle i pozeleo da ga više nikad u životu ne vidi. Da ga niko nikad ne vidi. Da večno spava.

Spavao je unutra, iza tih vrata.

Bolnička soba pod nadzorom mirisala je na lekove i farbu. Pokraj njega, uređaj je beležio otkucaje srca.

Isabela Skejen, sekretarka za socijalna pitanja u gradskoj upravi, i Mikael Belman, novoimenovani direktor policije, nadali su se da ga više nikad neće videti.

Da ga više niko neće videti.

Da će spavati večno.

Prvo poglavlje

Bio je topao i dug septembarski dan, svetlost je preobrazila fjord u more topljenog srebra, a niska brdašca koja već behu poprimila prve jesenje tonove obojila u užarene nijanse. Po takvom danu stanovnici Osla će se kleti kako nikad, nikad neće napustiti svoj grad. Sunce je polako zalazilo za Ulern, a poslednji zraci podjednako su milovali i predeo i niska, nemaštovita zdanja koja su pamtila skromne početke tog grada, ali i skupocene stanove na poslednjim spratovima, svedoke otkrića nafte koja je, kao u bajci, tu zemlju učinila jednom od najbogatijih na svetu. Pomilovali su i narkomane na uzvišici Stenskog parka u tom uređenom gradiću koji je beležio više smrtnih slučajeva od predoziranja nego i osam puta veće metropole. Milovali su i brda i šume koje su okruživale takozvani lonac grada. Sunce nije želelo da ga napusti, pružalo je svoje zrakaste prste kao u upornom pozdravu kroz prozor voza.

Dan je isprva bio svež, sa bistrim vazduhom i svetlošću jarkom kao iz sijalica u operacionoj sali. Tokom dana temperatura je porasla, nebo poplavelo, a vazduh stekao onu nežnu

gustinu zbog koje je septembar bio najlepší mesec u godini. A kada je počelo da se smrkava, nežno i oprezno, okolina vila na padinama prema Maridalskom jezeru mirisala je na jabuke i zagrejanu jelovu šumu.

Erlend Venesla se uspinjao ka vrhu poslednjeg brega. Sada je već osećao bol u mišićima, ali je nastojao da pravilno pritiska pedale držeći kolena malčice ka unutra. Pravilna tehnika je, naime, bila od ključnog značaja. Naročito kad se umoriš i mozak poželi da promeni položaj i rastereti mišiće, koji onda gube na efikasnosti. Osećao je kako kruti ram bicikla upija i koristi svaki vat od obrtaja, kako hvata zalet kad prebaci u veću brzinu, kako ustaje sa sedišta trudeći se da uvek održi jednak broj obrtaja, oko devedeset u minutu. Pogledao je merač pulsa. Sto šezdeset osam. Uperio je svetlost rudarske lampice ka GPS uređaju pričvršćenom za guvernal. Na njemu je bila detaljna karta Osla sa okolinom, a odašiljač je bio uključen. Bicikl sa propratnom opremom koštao je više nego što bi, strogo gledano, jedan nedavno penzionisan istražitelj ubistava smeo da izdvoji, ali bilo je važno ostati u kondiciji sada kada je život donosio nove izazove.

Iskreno govoreći, manje izazove.

Mlečna kiselina mu je sada nagrizzala butine i listove. Bolelo ga je, ali je nosilo i nagoveštaj divote koja će uslediti. Endorfin, zdrav umor u mišićima, mirna savest. Pivce sa ženom na terasi ako ne zahladi previše po zalasku sunca.

Odjednom je izbio na vrh. Put se izravnao, a pred njim se ukazalo Maridalsko jezero. Usporio je, dokopao se sela. Zapravo je bilo apsurdno što se posle samo petnaest minuta naporne vožnje biciklom od centra jedne evropske prestonice naprasno obreteš okružen imanjima, njivama i gustom šumom čije se šetačke staze gube u večernjoj tami. Od znoja

ga je svrbelo teme pod tamnosivom *Belovom* kacigom koja je koštala koliko i dečji bicikl koji je kupio unuci Lini Mariji za šesti rođendan. Ali Erlend Venesla nije skidao kacigu – većina smrtnih slučajeva u biciklizmu posledica su povrede glave.

Ponovo je pogledao merač pulsa. Sto sedamdeset pet. Sto sedamdeset dva. Dobrodošli povetarac naneo je i daleke ovacije iz grada. Verovatno sa Ulevolskog stadiona, te večeri je igrala reprezentacija. Protiv Slovačke ili pak Slovenije. Erlend Venesla se nakratko poigrao zamišlju da aplaudiraju njemu. Prošlo je neko vreme otkako su mu poslednji put aplaudirali. To je moralo biti još prilikom oproštajnog okupljanja u Centrali Kriminalističke policije gore na Brinu. Torta, načelnik Mikael Belman je održao govor pa, u međuvremenu, nastavio uspon ka položaju direktora policije. A Erlend je odslušao taj aplauz, gledao ih pravo u oči, zahvalio i s knedlom u grlu održao oproštajno slovo, jednostavno, kratko i utemeljeno u činjenicama, kako je već nalagala tradicija Centrale. Bilo je u njegovoj karijeri istražitelja ubistava i uspona i padova, ali je bar izbegao velike gafove. Bar koliko je njemu bilo poznato – na takve stvari se nikad u potpunosti ne odgovori. Tačnije, sada kada je tehnologija analize DNK toliko uznapredovala, a čelništvo policije nagovestilo da će je koristiti i za preispitivanje starih slučajeva, postojala je opasnost da dođe upravo do toga. Do odgovora. Novih odgovora. Tačnog rešenja. Dokle god su se preispitivali nerasvetljeni slučajevi, to je bilo razumljivo, ali Erlendu nikako nije išlo u glavu zašto su spremni da troše resurse na istrage koje su odavno okončane i razrešene.

Tama se zgusnula, a čak i na svetlosti uličnih lampi umalo je promašio drveni putokaz ka šumi. Ipak, pronašao je stazu, dobro ju je zapamtio. Skrenuo je s puta na mekano šumsko tlo. Okretao je pedale najsporije što je mogao a da pritom ne

izgubi ravnotežu. Rudarska lampa na kacigi šibala je prugom svetlosti po puteljku udarajući o mračne zidove jela s obeju strana. Senke su bežale pred njim, uplašene i žurne, menjale su oblik i skakale u skrovišta. Tako je zamišljao da je bilo i njoj kada je pokušavao da se stavi u njenu situaciju. Bežala je, trčala s baterijskom lampom u ruci, zarobljena i silovana tri puna dana.

A kada je Erlend Venesla istog časa ugledao kako se u tami pred njim pali baterijska lampa, načas je pomislio da je njena, da ponovo trči, a on je juri na motociklu i sustiže je. Svetlost pred Erlendom je zaigrala, a zatim se usmerila pravo k njemu. Prikočio je i sišao s bicikla. Uperio je rudarsku lampicu ka meraču pulsa. Već je pao ispod sto. Nije loše.

Raskopčao je kaišić na bradi, skinuo kacigu i počeo se po temenu. Gospode, koliko to prija. Ugasio je rudarsku lampicu, okačio kacigu o guvernal i pogurao bicikl ka svetlosti one baterijske lampe. Kaciga se klatila na guvernalu i udarala ga po šaci.

Baterijska lampa se podigla i jaki zraci mu zapekoše oči. Zaslepljenom, učinilo mu se da još čuje svoje ubrzano disanje, da je neobično što mu je puls tako nizak. Nazreo je neki pokret, neko je nešto podigao iza velikog, titravog kruga svetlosti, začuo je tih fijuk kroz vazduh i istog časa pomislio nešto neobično. Pogrešio je. Nije trebalo da skine kacigu. Većina smrtnih slučajeva u biciklizmu posledica su...

No kao da mu je u tom trenutku misao zamucnula, kao da je vreme zastalo, kao da je nastupio trenutni prekid signala.

Erlend Venesla je zapanjeno zurio preda se. Niz čelo mu se slivala vrela graška znoja. Progovorio je, ali reči nisu imale nikakvog smisla, kao da mu je prespojen neki kabl između mozga i usana. Ponovo se začuo onaj tihi fijuk. A onda je zvuk nestao. Sav zvuk, više nije čuo ni vlastiti dah. Shvatio

je da kleči, da se bicikl prevrće i pada u jarak. Pred njim je plesala ona žuta svetlost, ali je nestala kada mu se znoj slio niz nosni greben pravo u oči i zaslepeo ga. Tad je shvatio da to nije znoj.

Pri trećem udarcu osetio je kao da mu nekakva ledenica probija kroz glavu niz grlo do tela. Sve se zamrzlo.

Ne želim da umrem, pomislio je pokušavši da podigne ruku i tako zakloni glavu, ali kako nije uspeo da pomeri nijedan ud, shvatio je da je oduzet.

Četvrti udarac nije ni osetio, ali je po mirisu vlažne zemlje zaključio da leži na njoj. Trepnuo je nekoliko puta i vratio mu se vid na jedno oko. Tik ispred sebe ugledao je par velikih, prljavih čizama u blatu. Pete su se odvojile od zemlje, čizme nakratko uzletele. A zatim se prizemljile. Isto to se ponovilo, pete bi se odvojile i čizme uzletele. Kao da onaj koji je udarao malo poskakuje. Poskakuje ne bi li udario još jače. A poslednja pomisao koja mu je proletela kroz glavu bila je da ne sme zaboraviti kako se zove njegova unuka, da ne sme izgubiti njeno ime.

Drugo poglavlje

Pozornik Anton Mitet izvadio je dopola punu plastičnu kapsulu iz malog crvenog aparata za kafu nespreso D290, sagnuo se i, u odsustvu bilo kog drugog nameštaja, spustio je na pod. Zatim je izvrnuo duguljastu kutiju naopačke da uhvati novu kapsulu, po navici proverio da metalna folija nije probušena – da je kapsula zaista nekorišćena – a onda ju je gurnuo u aparat. Pod česmicu je stavio praznu plastičnu čašu i stisnuo jedno svetleće dugme.

Dok je aparat dahtao i stenjao, pogledao je na sat. Uskoro će ponoć. Smena straže. Kod kuće su ga čekali, ali je znao da je prvo mora uputiti u zadatke, ipak je bila tek studentkinja na Policijskoj akademiji. Kako se zvala – Silje? Anton Mitet je zurio u česmicu. Da li bi i kolegi otišao po kafu? Nije znao, ali bilo je i svejedno, uveliko je odustao od toga da sam sebi odgovara na takva pitanja. Bilo je tako tiho da se čulo kako poslednje, gotovo providne kapi padaju u plastičnu šolju. U kapsuli više nije bilo ni boje ni ukusa, ali bilo je važno da se napravi do kraja, pred devojčurkom je bilo dugo noćno dežurstvo. Bez društva, bez događaja, bez ikakve zanimacije

do da zuriš u neokrečene, gole betonske zidove Državne bolnice. Zato mu pade na pamet da popije jednu kafu s njom pre nego što ode. Uzevši obe plastične čaše, pošao je nazad. Zidovi su raznosili bat njegovih koraka. Prolazio je pored zatvorenih, zaključanih vrata, znajući da iza njih nema nikog i ničeg, samo još golih zidova. Državnu bolnicu su Norvežani, sasvim izuzetno, zidali misleći unapred, znajući da će ih biti više i da će biti stariji, bolesniji i zahtevniji. Planirali su na duže staze, baš kao Nemci s auto-putevima i Šveđani s aerodromima. No da li se i onim malobrojnim nemačkim vozačima tridesetih godina, kada su se poput usamljenih kraljeva vozili tim čudovišnim betonskim putevima, ili švedskim putnicima koji su negde šezdesetih žurili kroz predimenzionirane holove *Arlande*, takođe činilo da su u društvu duhova? Da ima duhova iako je sve bilo sasvim novo, neokaljano, iako dotad još niko nije stradao u saobraćajnoj nesreći ili padu aviona. Da će se pred farovima svakog časa ukazati porodica koja stoji pokraj puta i bezizražajno zuri u svetlost, krvava, bleđa, otac proburažen, majka izokrenute glave, dete sa udovima na samo jednoj strani tela. Da će na *Arlandi* kroz plastičnu zavesu na traci za prtljag u hali za dolaske odjednom proći spaljen leš, još užaren i stopiti se s gumom sa nemim krikom u razjapljenim čeljustima iz kojih se puši. Niko od lekara nije znao da mu kaže buduću namenu tog bolničkog krila, jedino je bilo izvesno da će iza tih vrata ljudi umirati. I toga je već bilo u vazduhu, nevidljiva tela neupokojenih duša već su tu bila sahranjena.

Anton skrenu za ugao. Pred njim se pružao nov hodnik, oskudno osvetljen, jednako nag i simetrično četvorougao, od čega se stvarala neobična optička varka; uniformisana devojka sedela je na stolici u samom dnu tog hodnika i izgledala kao sličica na ravnom zidu pred njim.

„Zdravo, doneo sam i tebi kafu“, rekao je kada joj je prišao. Dvadeset godina? Možda malo starija, dvadeset dve.

„Hvala, ali ponela sam“, odvrtila je vadeći termos iz rančića koji je spustila pored stolice. Intonacija joj je bila gotovo neprimetno drugačija, verovatno je to bio ostatak nekog severnjačkog narečja.

„Ova je bolja“, rekao je ne povukavši ruku.

Oklevala je. A zatim prihvatila.

„I besplatna je.“ Anton diskretno sakri ruku iza leđa da protrlja oprljene vrhove prstiju o hladnu tkaninu uniforme. „Zapravo imamo aparat koji niko drugi ne koristi. U onom tamo hodniku, pored...“

„Videla sam kad sam dolazila“, prekinula ga je. „Ali u opisu zadatka piše da se vrata iza kojih je pacijent ni pod kojim uslovom ne smeju napustiti, pa sam ponela od kuće.“

Anton Mitet srknu iz svoje čaše. „Mudro, ali ovamo vodi samo jedan hodnik. Na trećem smo spratu, a između nas i aparata za kafu nema nijednih vrata ka drugim stepeništima ili krilima. Nemoguće je da bilo ko prođe neprimećeno čak i ako odemo po kafu.“

„Dobro je znati, ali mislim da ću se držati instrukcija.“ Kratko mu se osmehnula, a zatim je, možda da bi načinila protivtežu prikrivenom prebacivanju, srknula iz svoje plastične šolje.

Anton oseti žaoku ljutnje i htede da joj uzvрати nešto o samostalnom razmišljanju koje dolazi s iskustvom, ali nije stigao da sroči rečenicu pre nego što je spazio pokret dalje niz hodnik. Izgledalo je kao da bela prilika lebdi ka njima. Čuo je da Silje ustaje. Prilika je poprimila postojaniji oblik, pretvorila se u jedru plavušu u komotnoj uniformi bolničarke. Znao je da je ona te noći dežurna. Kao i da će sutradan uveče biti slobodna.

„Dobro veče“, reče bolničarka lukavo se osmehujući. Pokazala je dva šprica i uhvatila se drugom rukom za kvaku.

„Samo malo.“ Silje pođe ka njoj. „Moram te zamoliti da pogledam izbliza tu legitimaciju. Znaš li i današnju lozinku?“

Bolničarka iznenađeno pogleda Antona.

„Osim ukoliko moj kolega može jemčiti za tebe“, reče Silje. Anton klimnu: „Slobodno uđi, Mona.“

Bolničarka je otvorila vrata, a Anton je gledao za njom. U zamračenoj prostoriji videli su se uređaji pored kreveta i nožni prsti koji su provirili ispred pokrivača pri dnu. Pacijent je bio previsok, pa su morali da nađu duži krevet. Vrata se zatvoriše.

„Odlično.“ Anton se osmehnu Silje. Video je da joj se to nije dopalo, da ga je doživela kao šovinistu koji je upravo dodelio ocenu mlađoj kolegici. Ali ona je tek studentkinja, jebote, valjda je svrha prve godine prakse da nešto nauči od iskusnih policajaca. Zaklatio se na petama razmišljajući kako da pristupi toj situaciji. Preduhitрила ga je:

„Kažem ti, pročitala sam instrukcije. A i tebe čeka porodica kod kuće.“

Prinela je čašu usnama. Kako je saznala za njegovo bračno stanje? Da li je time nešto insinuirala, možda nešto povodom Mone? Da ju je nekoliko večeri odvezao kući posle dežurstva i da se nije završilo na tome?

„Imaš nalepnicu s medvedićem na torbi“, rekla je osmehnuvši se.

Srknuo je kafu. Nakašljao se. „Imam vremena. Pošto ti je ovo prvo dežurstvo, možda bi mogla iskoristiti priliku da saznaš nešto što te zanima. Znaš, ne piše baš sve u instrukcijama.“ Prebacio je težište s jedne noge na drugu nadajući se da je čula i razumela podtekst.

„Kako hoćeš“, odvrtila je s onim iritantnim samopouzdanjem koje možeš dozvoliti sebi samo ako imaš manje od dvadeset pet. „Zanima me pacijent. Ko je on?“

„Ne znam. I to već piše u instrukcijama. Anoniman je i tako će i ostati.“

„Ali znaš nešto.“

„Stvarno?“

„Mona. Ne bi joj se obraćao imenom da niste razgovarali o nečemu. Šta ti je rekla?“

Anton Mitet ju je odmerio. Lepuška, ali bez topline ili šarma. I malo premršava za njegov ukus. Neočešljana i sa gornjom usnom koja je izgledala kao da je prezategnuta tetiva vuče naviše tako da joj se vide nepravilni sekutići. Ali imala je mladost. Zategnuta i mišićava pod tom crnom uniformom, toliko je znao. Pa ako joj bude rekao ono što zna, da li će to učiniti zato što je nesvesno proračunao da će mu predusretljivost podići izgleda da spava s njom za nula zarez nula jedan posto? Ili zato što devojke poput Silje za samo pet godina postaju viši inspektori ili specijalni istražitelji, dok će on zauvek ostati pozornik, običan pozornik, jer će ono iz Dramena uvek biti tu kao zid, kao neotklonjiva mrlja.

„Pokušaj ubistva“, počeo Anton. „Izgubio je puno krvi, kažu da je jedva imao puls kad je stigao ovamo. Sve vreme je u komi.“

„A zašto ga čuvamo?“

Anton slegnu ramenima. „Mogući svedok. Ako preživi.“

„A šta zna?“

„Nešto u vezi s narkoticima. Na visokom nivou. Ako se probudi, verovatno ima informacije koje bi oborile važne igrače u trgovini narkoticima u Oslu. Kao i ko je pokušao da ga ubije.“

„Pa misle da bi se počinilac mogao vratiti da dokrajči posao?“

„Ako bi saznao da je živ i gde se nalazi. Da, zato smo ovde.“ Klimnula je. „A da li će preživeti?“

Anton odmahnu glavom. „Misle da ga mogu održavati u

životu još nekoliko meseci, ali slabi su izgledi da se probudi iz kome. Svejedno...“ Anton je opet prebacio težište na drugu nogu, bilo mu je neprijatno da trpi njen ispitivački pogled. „Dotad mora da se čuva.“

Anton Mitet se rastao od nje s doživljajem poraženosti. Sišao je stepenicama do prijema i izašao u jesenje več. Tek kada je seo u automobil na parking, shvatio je da mu zvoni mobilni telefon.

Bila je to dežurna služba.

„Maridal, ubistvo“, reče lokal nula-jedan. „Znamo da si završio smenu, ali treba im pomoć da obezbede mesto zločina. A pošto si već u uniformi...“

„Koliko dugo?“

„Pustiće te posle najviše tri sata.“

Antona je to iznenadilo. U poslednje vreme su izbegavali da zahtevaju prekovremeni rad – kruti propisi u kombinaciji sa ograničenim budžetom nisu dozvoljavali čak ni praktične improvizacije. Zato je pretpostavio da ima nečeg posebnog u vezi s tim ubistvom. Ponadao se da nije neko dete.

„U redu“, reče Anton Mitet.

„Poslaću ti GPS koordinate.“ To je bila novina – GPS uređaji sa detaljnom mapom Osla i okoline i odašiljačem pomoću kog je dežurna služba uvek znala gde se nalaziš. Verovatno su zato i pozvali baš njega – nalazio se najbliže mestu zločina.

„Lepo“, odvratio Anton. „Tri sata.“

Laura je dotad već legla, ali kako je svejedno volela da se on vrati kući pravo s posla, poslao joj je SMS pre nego što je upalio motor i uneo rutu ka Maridalskom jezeru.

Nije ni morao da gleda GPS – kod skretanja za put ka Ulevskom katunu već su stajala četiri patrolnih vozila, a nešto dalje je narandžasto-plava policijska traka pravila putokaz.

Izvadivši baterijsku lampu iz pregrade za rukavice, prišao je policajcu koji je stajao pred trakom. Video je kako svetlost baterijskih lampi poskakuje po obodu šume, ali i forenzičarsku rasvetu koja ga je uvek podsećala na snimanje filmova. Što i nije bilo daleko od istine: sada više nisu samo fotografisali već su kamerama visoke rezolucije snimali i žrtvu i celo poprište zločina kako bi kasnije mogli zamrznuti snimak i uveličati detalje čiji značaj nisu isprva uvideli.

„Šta se dešava?“, pitao je policajca koji je podrhtavao prekrštenih ruku pred preprekom.

„Ubistvo.“ Policajčev glas bio je prepukao, a oči zakrvavljene na neprirodno bledom licu.

„To sam već čuo. Ko je glavni?“

„Forenzičari. Lenova.“

Do Antona je dopirao žamor glasova iz šume. Bilo ih je mnogo. „Još nije stigao niko iz Centrale ili Krvnih delikata?“

„Treba još njih da stigne, telo tek što je otkriveno. Je l' ti treba da me smeniš?“

Još njih. Pa opet, dali su mu da radi prekovremeno. Anton odmeri policajca. Iako je nosio debeo mantil, sve se više tresao. A uopšte nije bilo hladno.

„Jesi li ti stigao prvi?“

Policajac ćutke klimnu i zatrupka po zemlji.

Sranje, pomisli Anton. *Neko dete*. Proguta je pljuvačku.

„Antone, je l' te šalje nula-jedan?“

Anton podiže pogled. Nije ih čuo iako su izašli iz gustog žbunja. Već je vidao kako se forenzičari kreću po mestu zločina poput nespretnih plesača, kako se saginju i zaobilaze sve živo, gaze poput astronauta na Mesecu. Doduše, možda su mu tu poslednju asocijaciju izazvala i njihova bela zaštitna odela.

„Da, treba nekog da zamenim“, odgovori Anton ženi. Vrlo je dobro znao ko je ona, svi su je znali. Beata Len,

načelnica forenzičke laboratorije, slovila je za pandan kišnom čoveku usled svoje sposobnosti da prepozna lica, zbog koje su je svojevremeno uposlili da identifikuje pljačkaše na mutnim i nekvalitetnim snimcima sa kamera za nadzor. Pričali su da je prepoznavala čak i maskirane pljačkaše ukoliko su ranije bili osuđivani, da je u svojoj plavokosoj glavici čuvala na hiljade snimaka hapšenika. Bilo je definitivno nečeg posebnog u vezi s tim ubistvom, ne bi obično slali načelnike usred noći.

Spram njenog bledog, gotovo providnog lišca, lice njenog kolege izgledalo je kao vatromet. Na pegavim obrazima imao je dva vatrenocrvena ostrvca zulufa, oči su mu bile blago izbuljene kao da ih gura nekakav pritisak iznutra, zbog čega je izgledao blago iznenađeno. No najupadljivija je bila njegova kapa, koja se ukazala kada je smakao zaštitnu kapuljaču: bila je to velika rastafarijanska kapa u bojama jamajčanske zastave: zeleno-žuto-crna.

Beata Len je spustila ruku na rame policajca koji se tresao. „Simone, idi kući. Nisam ti ja ovo rekla, ali predlažem ti čašicu žestine pre nego što legneš.“

Policajac klimnu, i tri sekunde kasnije njegova pognuta leđa progutala je tama.

„Je l' gadno?“, upita Anton.

„Nemaš kafe?“, upita rastafarijanac otvarajući termos. Na osnovu samo tih reči Anton je već zaključio da forenzičar nije iz Osla. Negde sa sela, ali kao i većina stanovnika istočnonorveških gradova, nije se naročito zanimao niti poznavao dijalekte.

„Nemam“, odvrati Anton.

„Uvek je pametno da ponesesh kafu kad dolaziš na mesto zločina“, nastavi rastafarijanac. „Nikad ne znaš koliko ćeš se zadržati.“

„De-de, Bjerne, ima on iskustva s ubistvima“, ubaci se Beata Len. „Bio si u Dramenu, zar ne?“

„Tako je.“ Anton cupnu. Bolje bi bilo da je rekla *jedva nekakvog* iskustva. Nažalost, podozrevao je zašto ga je Beata Len upamtila. Udahnuo je. „Ko je pronašao telo?“

„On“, reče Beata Len pokazavši glavom ka kolima onog policajca koji je već upalio motor.

„Hteo sam da pitam – ko ga je otkrio i obavestio policiju?“

„Njegova žena je zvala pošto se nije vratio sa vožnje biciklom“, ubaci se rastafarijanac. „Nije trebalo da se zadržati duže od sata, pa se uplašila da je doživeo srčani udar. Pošto je imao GPS uređaj sa odašiljačem, brzo su ga pronašli.“

Anton polako klimnu. Zamislio je situaciju. Dvoje policajca zvone na vrata, muškarac i žena. Nakašlju se i upute supruzi ozbiljan pogled, pogled koji već treba da joj kaže ono što će zatim ponoviti rečima, tim nemogućim rečima. Lice supruge se bori, ne želi, ali se naposljetku ipak izvrne i pokaže šta je unutra, pokaže sve.

Iz nekog razloga pred očima mu se ukazala Laura, njegova žena.

Prišla su im kola saniteta s isključenim rotacionim svetlima i sirenom.

Anton konačno sinu. Munjevita reakcija na običnu prijavu nestalog lica. GPS uređaj s odašiljačem. Mnoštvo ljudstva, prekovremeni rad. Kolega koji je pronašao telo toliko je potresen da su ga poslali kući.

„Policajac“, rekao je tiho.

„Pretpostavljam da je ovde temperatura niža za stepen i po nego u gradu“, reče Beata Len pozivajući neki broj sa mobilnog.

„Slažem se.“ Rastafarijanac srknu gutljaj iz svoje šolje za termos. „Nema diskoloracije na koži. Dakle, negde između osam i deset?“

„Policajac“, ponovi Anton. „Zato nas je ovoliko ovde, zar ne?“

„Katrina“, počeo Beata. „Možeš li nešto da mi proveriš? Slučaj Sandre Tveten. Tako je.“

„Pa majku mu!“, prodera se rastafarijanac. „A rekao sam im da sačekaju kesu za leš.“

Anton se osvrnuo i ugledao dvojicu kako izlaze iz žbunja sa forenzičarskim nosilima. Ispod tepiha je virio par biciklističkih patika.

„Poznavao ga je“, nastavi Anton. „Zato se onoliko tresao, zar ne?“

„Rekao je da su radili zajedno na Ekernu pre nego što je Venesla prešao u Centralu“, odvrati rastafarijanac.

„Imaš li datum?“, upita Lenova telefonom.

Začu se uzvik.

„Ma u tri...“, počeo rastafarijanac.

Anton se ponovo osvrnuo. Jedan nosač je skliznuo u jarak i svetlost njegove lampe pala je na nosila. Čebe je skliznulo i otkrilo... Šta je tačno otkrilo? Anton je zurio netremice. Da li je to bila glava? Bila je na vrhu nečeg što je van svake sumnje bilo ljudsko telo, ali da li je *to* mogla biti glava? U godinama koje je Anton proveo na Odeljenju za krvne delikte – pre onog velikog gafa – nagledao se leševa, ali ničeg ni nalik ovome. Masa u obliku peščanog sata podsetila je Antona na nedeljne doručke, na Laurina blago prekuvana jaja prekrivena ostacima ljuske, naprsila tako da je žumance iscurilo i skoro se oko belanca koje se stvrđnjavalo, ali očuvalo mekoću. Ma zar je to stvarno bila... *glava*?

Anton je treptao u tami posmatrajući farove sanitetskog vozila kako se udaljavaju. Pomislio je kako je to repriza nečeg što je već odgledao. Prilike u belom, termos, stopala koja vire ispod čebeta – sve to je video iste te večeri u bolnici. Kao da je sve to bila najava. Ona glava...

„Hvala ti, Katrina“, reče Beata.

„Šta je bilo?“, upita rastafarijanac.

„Već sam bila ovde sa Erlendom“, reče Beata.

„Ovde?“, ponovi rastafarijanac.

„Na istom ovom mestu. On je vodio taktičku istragu. Ima sigurno deset godina. Sandra Tveten. Silovanje i ubistvo. Bila je tek dete.“

Anton proguta knedlu. Dete. Repriza.

„Sećam se tog slučaja“, reče rastafarijanac. „Šta ti je sudbina, zamisli – da skončaš na mestu ubistva koje si sam istraživao. Zar nije i to sa Sandrom bilo nešto u jesen?“

Beata oćuta i samo polako klimnu.

Anton je uporno treptao. Nemoguće, pa on je *stvarno* već video telo nalik na ono.

„Majku mu!“, tiho opsova rastafarijanac. „Ne misliš valjda da...?“

Beata mu uze šolju iz ruke, srknu kafu, pa mu je pruži i klimnu.

„U pizdu materinu“, prošaputa rastafarijanac.

Treće poglavlje

„Deža vi“, počeo Stole Aune posmatrajući gustu mećavu u Ulici Spurvejsgate, gde je jutarnja decembarska tama već ustupala mesto prekratkome danu. „Deža vi je osećaj da smo nešto već videli. Ne znamo šta ga izaziva.“

To podrazumevano „mi“ bili su svi psiholozi, a ne samo terapeuti.

„Neki smatraju da u stanju zamora počnu da kasne signali ka svesnim delovima mozga, da su već proveli neko vreme u podsvesti kada izbiju na površinu, pa da zato doživimo prepoznavanje. Taj zamor bi mogao objasniti zašto se deža vi najčešće javlja krajem radne nedelje. A otprilike je to ono što su potvrdila i istraživanja – petak je dan za deža vi.“

Stole Aune se možda ponadao osmehu. Nisu osmesi značili ništa posebno u njegovim stručnim nastojanjima da nagna ljude ka samoisceljenju, ali je toj prostoriji bio potreban.

„Nije u tom smislu već viđeno“, odvrati pacijent. Klijent. Mušterija. Osoba koja će za dvadesetak minuta platiti na recepciji i doprineti pokrivanju zajedničkih troškova petoro